

Yttrande på ärende avseende ”Utvecklingsarbete gällande elever i riskzonen” dnr: BIN 2016/457

Bakgrund

Bildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde 2017-03-29 att föreslå reglementesförändring avseende unga som faller inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) Beslutet grundar sig på en tjänsteskrivelse ”Utvecklingsarbete gällande elever i riskzonen” dnr: BIN 2016/457. Initialt vill arbetsmarknadsnämnden påpeka det olyckliga med att beslutet och tjänsteskrivelsen inte har föregåtts av kommunikation/dialog med arbetsmarknadsförvaltningens tjänstepersoner som arbetar med frågan. En sådan dialog hade bidragit till att undvika faktafel och gett nyanser i analysen. De slutsatser som görs i ovannämnda tjänsteskrivelse är således inte kommunicerade med arbetsmarknadsförvaltningen och bedöms av förvaltningen inte som relevanta vilket är framfört till bildningsförvaltningen.

I enlighet med Trelleborgs kommun reglemente ligger det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) på arbetsmarknadsnämnden. Det kommunala aktivitetsansvaret är reglerat genom 20 kap. 9 § skollagen och innebär att en hemkommun har enligt denna lag ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. I ansvaret ingår det att arbeta uppsökande med ungdomar som av olika anledningar varken arbetar eller studerar och erbjuda dessa aktiviteter med syfte att de ska återgå till studier eller arbete.

Historik

2007 bildades den nationella temagruppen ”Unga i arbetslivet”, denna temagrupp hade i syfte att samla in och dela med sig av de arbetsmarknadsprojekt som fanns runtom i Sverige. En expertgrupp bildades för arbetet med målgruppen inom det kommunala aktivitetsansvaret, representant från arbetsmarknadsförvaltningen ingick i expertgruppen tillsammans med bl.a. Arbetsförmedlingen, Skolverket och Sveriges kommuner och landsting.

2011 beviljades arbetsmarknadsnämnden medel från dåvarande Ungdomsstyrelsen (numera Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) för att arbeta fram ett verksamhetssystem för unga inom det kommunala

aktivitetsansvaret. Detta efter att det visat sig att dåvarande system inte var tillförlitligt. Arbetet överlämnades till Sambruk och systemet är nu implementerat i merparten av Sveriges kommuner.

2012 skrev arbetsmarknadsnämnden en rapport "Vem bryr sig", bifogas, som bland annat presenterades på Almedalen och resulterade i att dåvarande Landshövding Margaretha Pålsson pekade ut gruppen inom KAA som prioriterade i dialog med samtliga skånska kommuner.

Under åren 2010 – 2014 drev arbetsmarknadsförvaltningen ett ESF-finansierat projekt "Ung Framtid", (se rapport med dnr: AMN 2011/34). Ung Framtid är nu ett nationellt program för unga inom den statliga arbetsmarknadspolitiken.

I november 2015 tillsatte regeringen en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar (UVAS). Samordnaren har besökt och tagit del av Trelleborgs kommuns arbete och tjänsteperson på arbetsmarknadsförvaltningen ingår som referensperson för samordnarens arbete.

2015 tillsatte regeringen DUA (delegationen för unga till arbete). En absolut majoritet av Sveriges kommuner har tecknat överenskommelse inom ram för delegationens uppdrag, så även Trelleborg. Delegationen har tagit fram fyra av Sveriges kommuner som gott exempel på arbete med målgruppen unga som varken arbetar eller studerar, varav Trelleborgs kommun är en. Vidare har 15 kommuner utsetts som deltagare i en lärstudie kring arbetet med unga. Lärstudien följs av forskare och Trelleborgs kommun är en av de utvalda kommunerna.

Hösten 2016 beviljades arbetsmarknadsnämnden medel från MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor) för att tillsammans med bland annat föreningslivet i Trelleborg arbeta uppsökande med unga i Trelleborg inom KAA (se tabell på sidan 5 i detta dokument).

I september 2016 erhöll arbetsmarknadsförvaltningen Vinnovas och SKLs (Sveriges kommuner och landsting) innovationspris för mod och ork att fullfölja utvecklingsarbete.

I januari 2017 beviljades arbetsmarknadsnämnden 1,3 miljoner från Vinnova för att sprida sin arbetsmodell till andra kommuner. Sedan mars 2017 ingår 14 kommuner i projektet.

Förvaltningens arbete med unga inom KAA är en del av Trelleborgsmodellen.

Som framgår av historiken har arbetsmarknadsnämnden en gedigen, förankrad och verifierad erfarenhet av arbetet med unga inom KAA.

Arbetsmarknadsnämnden utgår från att alla kan och vill vara delaktiga i samhället och ta ansvar utifrån sina förutsättningar. Tesen visar sig också stämma utifrån de goda resultat som kunnat uppvisas under de senaste åren.

Arbetsmarknadsnämndens synpunkter på tjänsteskrivelsen "Utvecklingsarbete gällande elever i riskzonen"

I ärendet som är skickat från bildningsnämnden finns det en rad brister som arbetsmarknadsnämnden vill bemöta.

Arbetsmarknadsnämnden skulle först och främst vilja bemöta de direkta felaktigheter som finns i ärendet från bildningsnämnden. Under rubriken "Nuläge" står det att bildningsförvaltningen redan i praktiken arbetar med målgruppen. Detta är inte korrekt då de arbetar med målgruppen som går på introduktionsprogrammet men denna målgrupp ingår endast i återrapporteringen till Skolverket och är inte huvudflödet inom det kommunala aktivitetsansvaret. Konkret innebär detta således att tjänsteskrivelsen i sin helhet bygger på erfarenheter från en annan målgrupp än den man önskar ta över ansvaret för. Det föreligger inga formella hinder i nuvarande organisation för bildningsnämnden att fortsätta det arbete som har bedrivits inom projektet, tvärtom, det ingår i bildningsnämndens uppdrag, för detta krävs ingen förändring av reglemente.

Under samma rubrik finns en bild uppritad över hur processerna avseende KAA fungerar. Denna bild är inte med verkligheten överensstämmande. Inom Trelleborgs kommun finns sedan 2016 en överenskommelse utifrån Delegationen för unga till arbete (DUA), se skrivning ovan. Denna är implementerad och det finns en överenskommelse skriven mellan bildningsförvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen och Arbetsförmedlingen. Utifrån denna överenskommelse finns det rutiner och processer utarbetade för målgruppen vilket inte nämns i ärendet.

Under rubriken "Framgång Plug In" framgår att bildningsförvaltningen jobbar med målgruppen inom det ESF-finansierade projektet Plug in. I detta finns det två betänkligheter. Det ena är att projektet inte arbetat med KAA-ungdomar och det andra är att utifrån att projektet arbetat med fel målgrupp så är den externa finansieringen borttagen sedan den 31 mars 2017 och ett ärende kring återbetalning till ESF är aktualiserat. Arbetsmarknadsförvaltningen har försökt fördjupa sig i den statistik som framförs i ärendet men ej fått något svar varpå det är svårt att värdera om resultatet är bra eller inte. Nämndens verksamhet har efterfrågat följande:

Antal personer som varit inne i projektet?

Hur många har haft praktik?

Hur många har avslutats och till vad?

Hur många har fått gymnasiebetyg och studerar på nationellt program?

Hur ser genomströmningstiden ut?

Hur stor andel av de som avslutats från projektet till nationellt program studerar kvar på nationellt program?

I ärendet hänvisas det till en granskning som Skolinspektionen gjort 2016. I granskningen framkommer att det är av vikt att organisationen kring KAA är tydlig och effektiv och att en nära samverkan är central vilket framförs som en bidragande anledning till reglementesförändringen. Bildningsförvaltningen har låtit en extern konsult göra en effektivitetsutredning på gymnasieskolan som blev klar första kvartalet 2017. I utredningen kommer konsulten bl.a. fram till tre åtgärder på kort sikt där en av åtgärderna är att tydliggöra roller och uppdrag på alla nivåer. Utifrån vad utredningen kommer fram till faller argumentet om att gymnasiet har en tydlig och effektiv organisation och därmed även trovärdigheten i det som framförs i grundärendet.

Arbetsmarknadsnämnden vill hänvisa till andra rapporter och granskningar som visar att det som framförs i ärendet från bildningsnämnden är utifrån ett forskningsperspektiv inte med verkligheten uppdaterad. En rapport från Skolverket över resultaten för de elever som påbörjade ett introduktionsprogram hösten 2011 visar att fyra år efter påbörjade studier hade endast åtta procent gått ut med en examen eller ett studiebevis från ett nationellt program. Detta visar att ingången genom introduktionsprogrammet är utifrån ett resultatperspektiv ingen bra väg att gå om du som ungdom vill komma in på ett nationellt program.

I delbetänkandet ifrån den Nationella samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar *Det handlar om oss – unga som varken arbetar eller studerar* SOU 2017:9 (februari 2017) står följande att läsa:

Avbrutna gymnasiestudier kan ha flera olika orsaker. Tidigare analyser pekar på bristande pedagogiskt stöd, brister i den studiesociala miljön och att unga ibland byter program.

Att utifrån bristande pedagogiskt stöd föreslå att de ungdomar som avbryter sina studier på grund av bristande pedagogiskt stöd ska ha förtroende för utbildningsväsendet är föga troligt.

I samma delbetänkande går följande att läsa:

*(...) unga som omfattas av aktivitetsansvaret inte enbart behöver åtgärder som är utbildningsrelaterade[...]
 (...) Tidigare studier har visat att kommuner som anser att de har lyckats bra erbjuder unga flera olika åtgärder*

Den nationella samordnaren föreslår vidare i sitt delbetänkande att ansvaret för stöd och insatser till unga i åldern 20 till 25 år som varken arbetar eller studerar bör tydliggöras och utökas vilket förstärker tesen om att KAA ska ligga på en förvaltning som har hela ansvaret för åldersgruppen och inte på en förvaltning där ansvaret sträcker sig till skolplikten. I kontakt med Delegationen för unga som varken arbetar eller studerar bekräftar koordinator inom delegationen att förslaget kring åldersutökning är under skarp behandling och kommer att komma upp som ett skarpt förslag till regelförändring.

Gymnasieutredningen lämnade under hösten 2016 ett förslag på att elever på IM-programmen inte automatiskt ska falla under det kommunala aktivitetsansvaret, något som även den Nationella Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar ställer sig bakom. Detta stärker ytterligare att frågan ska hanteras av arbetsmarknadsförvaltningen.

I rapport 436, 2016 "Språkintröduktion" som Skolverket har släppt kan bl.a. läsas att endast 30% av de som påbörjat språkintröduktion tre år efter studiestart har påbörjat ett nationellt program. Ett föga imponerande resultat för en målgrupp som behöver både arbetsmarknadsinsatser och utbildningsinsatser.

Bildningsnämnden hänvisar i sin skrivelse till det förtydligande i skollagen som tillämpades från den 1 januari 2015 som ett huvudargument till reglementesförändringen. Anledningen är att i förtydligandet framförs att

kommunen ska erbjuda individuella åtgärder som i första hand motiverar den unga att påbörja eller återuppta studier. Arbetsmarknadsnämnden anser inte att detta är ett hållbart argument att göra en reglementesförändring utifrån. Det finns rapporter och utredningar som visar på att den organisation som Trelleborgs kommun har idag är den rätta. Sedan en tid tillbaka har fler och fler kommuner gått från att ha organiseringen av KAA under utbildningsväsendet till andra förvaltningar. Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar släppte en rapport i februari 2017 "Kommunernas aktivitetsansvar 2016". Den visar att 2006 var det 49 procent av kommunerna där ansvaret låg på det individuella programmet, 2010 var siffran 38 procent. Tidigare år hade omkring 20 procent av kommunerna ansvaret placerat hos rektor på gymnasieskola medan det idag endast är 9 procent av kommunerna som har det. Rapporten visar att förvaltningen för arbetsmarknadsfrågor har det huvudsakliga ansvaret i 21 procent av kommunerna. Detta visar på att Trelleborgs kommun har en modern organisation och en organisation som kan leverera varierat utbud av insatser.

Nuläge, framtid och utmaningar

Bildningsförvaltningen har varit i kontakt med arbetsmarknadsförvaltningen gällande statistik för KAA, denna statistik framförs i ärendet. Dock är den inte korrekt och har föränletts av att bildningsförvaltningen inte varit transparent i sin avsikt och har tolkat statistiken fel. Nämndens verksamhet har ett upparbetat och systematiskt sätt att arbeta med målgruppen. Den information som kommer in från verksamhetssystemet (IKE) varierar från dag till dag och därför blir bildningsförvaltningens siffra på 46% inte trovärdig och direkt felaktig vilket nämndens förvaltning påpekat när frågan ställdes. Dock har ingen hänsyn tagits till detta vid framskrivandet.

Statistik per 2017-03-31 se ut som följande:

Arbete	15
Insats via delprocess planering/uppföljning	11
Hembesök	10
Gymnasiestudier	6
Praktik	2
Andra studier (ej IM)	1
Mentorskap	1
Totalt i aktivitet	46

Ej etablerad kontakt/brev skickat	84
Tackat nej till erbjudande	8
Fyllt 20 år, ej KAA	7
Annan huvudman	5

Flytt till annan kommun	3
Grundskola	2
Totalt övriga	109

Det totala antalet personer (borträknat de som studerar på introduktionsprogrammet och enbart ingår i rapporteringsansvaret) är alltså 155 ungdomar. Samtliga av dessa 155 ungdomar har arbetsmarknadsnämnden tagit kontakt med. Nämndens verksamhet tar kontakt med en ungdom via brev senast en dag efter det att den unge dyker upp i verksamhetssystemet. Nämndens förvaltning har utarbetade rutiner för att nå den unge där den sista åtgärden för kontakt är hembesök. Dock kommer det alltid att finnas ungdomar på listan där nämnden ej etablerat kontakt/skickat brev då listan varierar dagligen.

I dagsläget erbjuds KAA-ungdomar genom arbetsmarknadsförvaltningen praktik, mentorskap, arbete, rekryteringsutbildningar, sommarjobb samt vår- och höstjobb. I juni 2016 anställde arbetsmarknadsförvaltningen en samordnare för insatser för unga. Syftet är att koordinera kommunens arbete för unga mellan 16-24 år.

Arbetet med målgruppen för det kommunala aktivitetsansvaret är ett oerhört viktigt uppdrag. Oavsett om målgruppen är 16-20 år eller 16-24 år som den troligtvis kommer vara i framtiden så är det av vikt att insatser erbjuds och att dessa insatser är av varierad karaktär. Utmaningar som hela tiden finns är att vårdnadshavare eller unga ej önskar någon kontakt samt att kontaktuppgifter inte är uppdaterade eller inte aktuella. Men med ett differentierat utbud av insatser och träget detektivarbete kommer arbetsmarknadsnämnden även fortsatt att vara Sverige ledande i arbetet med kommunala aktivitetsansvaret.

Förslag till beslut:

- Arbetsmarknadsnämnden motsätter sig en reglementesförändring gällande kommunala aktivitetsansvaret.

Ola Johnsson
Arbetsmarknadschef
Arbetsmarknadsförvaltningen
Trelleborgs kommun